

Historical publications of the Institut d'Estudis Catalans during 2014

Publicacions de temàtica històrica editades durant l'any 2014 per l'Institut d'Estudis Catalans

Published by the History and Archeology Section and its Affiliated Societies

Publicats per la Secció Històrico-Arqueològica i les seves societats filials

Books

Llibres

Els vitralls de la Catedral de la Seu d'Urgell i de la Col·legiata de Santa Maria de Cervera / a cura de Xavier Barral i Altet, Anscari M. Mundó; coordinació: Anna Vila i Rovira; fotografies: Ramon Roca i Junyent. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 2014. – 365 p. il. [Corpus Vitrearum Medii Aevi. Catalunya; 5.1]

Estudis entorn del vitrall a Catalunya / a cura de Xavier Barral i Altet, Anscari M. Mundó; coordinació: Anna Vila i Rovira; fotografies: Ramon Roca i Junyent. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 2014. – 344 p. il. [Corpus Vitrearum Medii Aevi. Catalunya; 5.2]

BELTRAN, Vicenç; MARTÍNEZ, Tomàs; CAPDEVILA, Irene (eds.). *800 Anys després de Muret: els trobadors i les relacions catalanooccitanes*. Universitat de Barcelona. Publicacions i Edicions, Barcelona 2014. – 268 p.

I. BELTRAN, Vicenç «Introducció»; II. AGUILAR, Josep Antoni «L'art de (no) narrar una desfeta: Muret (1213), del *Llibre dels fets* a Ramon Muntaner»; III. BELTRAN I PEPIÓ, Vicenç «Guilhem de Montanha-gol, *faidit?*»; IV. BERTOLUCCI PIZZORUSSO, Valeria «*Conseil*: un motivo/tema nella poesia dei trovatori»; V. CABRÉ, Miriam; NAVÀS, Marina «“Que-l rey franes nos ha dezeretatz...”: la poètica occitana després de Muret»; VI. COLÓN I DOMÈNECH, Gemà «Unitat lingüística catalanooccitana?»; VII. GOUIRAN, Gérard «L'anonyme frappe “ses” trois coups: l'atmosphère à Muret avant la grande bataille»; VIII. GUIDA, Saverio «Il signore rossiglione Pos de Vernet fra trovari e catari»; IX. MAHIQUES I CLIMENT, Joan «Catalunya i Occitània a la Renaixença: les Festes Llatines de Montpeller»; X. MENEGHETTI, Maria Luisa «La “novella” del re Pietro d'Aragona (a proposito della *razo* di 406,8)»; XI. MUSSONS FREIXAS, Anna M. «*Mortz [fo] lo reis Peire d'Arago ab mil cavaliers davan Muret*: els camins

de la *prezicansa* trobadoresca»; XII. RAGUIN, Marjolaine «La Catalogne et les Catalans vus la *Chanson de la croisade albigeoise*; au-delà de la question du seul roi d'Aragon»; XIII. VENTURA, Simone «*El Palaytz da Savieza*: poesia didascalica alla corte di Gastone III di Foix, detto Febus»

CORTÉS VICENTE, Ada. *L'Arquitectura domèstica d'època tardorepublicana i altimperial a les ciutats romanes de Catalunya* / l'edició d'aquesta obra ha estat a cura de Josep Guitart i Duran. Union Académique Internationale; Institut d'Estudis Catalans; Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona 2014. – 351 p. : il.

JÁRREGA, Ramon; PREVOSTI, Marta (eds.). *Ager Tarraconensis. Volum 4: Els Antigons, una vil·la senyorial del Camp de Tarragona*. Institut d'Estudis Catalans; Institut Català d'Arqueologia Clàssica, Barcelona 2014. (Documenta; 16). – 294 p. : il.

I. NOLLA I BRUFAU, Josep Maria «Pròleg»; II. MASSÓ CARBALLIDO, Jaume «1. Introducció. La dissortada vil·la dels Antigons»; III. BUFFAT, Loïc «2. Anàlisi de l'excavació de salvament (1977-1978)»; IV. PREVOSTI I MONCLÚS, Marta «3. El Nimfeu»; V. KOPPEL, Eva M. «4. L'escultura»; VI. JÁRREGA DOMÍNGUEZ, Ramon «5. Les ceràmiques. Un exemple de l'activitat comercial a l'ager *Tarraconensis*»; VII. CARRERAS I MONFORT, Cèsar «6. Altres estudis ceràmics. Marques d'àmfora documentades a la vil·la romana dels Antigons»; VIII. MASSÓ CARBALLIDO, Jaume; RAMÓN SARIÑENA, Ester; JÁRREGA DOMÍNGUEZ, Ramon «6. Altres estudis ceràmics. Les ceràmiques romanes corínties dels Antigons»; IX. BUFFAT, Loïc; JÁRREGA DOMÍNGUEZ, Ramon «6. Altres estudis ceràmics. La ceràmica comuna tarraconense»; X. GOROSTIDI PI, Diana «7. L'epigrafia. La vida quotidiana a la vil·la: els grafitis sobre ceràmica»; XI. PANOSA, Maria Isabel «7. L'epigrafia. Inscripció ibèrica en un bol de ceràmica de parets fines»; XII. JÁRREGA DOMÍNGUEZ, Ramon «8. La numismàtica»; XIII. JÁRREGA DOMÍNGUEZ, Ramon «9. Els objectes

metàl·lics»; XIV. PREVOSTI I MONCLÚS, Marta «10. Els objectes d'os treballat i la identificació d'un taller tèxtil»; XV. PREVOSTI I MONCLÚS, Marta «11. El vidre»; XVI. PREVOSTI I MONCLÚS, Marta ; JÁRREGA DOMÍNGUEZ, Ramon «12. Valoració general i conclusions»; XVII. PREVOSTI I MONCLÚS, Marta ; JÁRREGA DOMÍNGUEZ, Ramon «General evaluation and conclusions»

OLIVER, Miquel dels Sants. *Hojas del sábado (V-VI). Historias de los tiempos terribles: Algunos ensayos* / pròleg de Josep Casassas Ymbert. Institut d'Estudis Catalans ; Lleonard Muntaner, Barcelona 2014. – 361 p.

PUJOL, Enric (ed.). *Antologia de memòries i dietaris personals catalans sobre la Guerra de Successió*. Estudi introductor i d'Oscar Jané. Institut d'Estudis Catalans. Secció Històrico-Arqueològica, Barcelona 2014. – 286 p.

RESCONI, Stefano. *Il Canzoniere trobadorico U: fonti, canone, stratigrafia linguistica*. Institut d'Estudis Catalans ; Fondazione Ezio Franceschini Onlus ; Galluzzo, Barcelona- Firenze 2014. – 386 p. : il. : CD-ROM

SOLDEVILA, Ferran. *Les quatre grans Cròniques*. Volum: **4: Crònica de Pere III el Cerimoniós** / revisió filològica de Jordi Bruguera ; revisió històrica de M. Teresa Ferrer i Mallol ; l'edició d'aquesta obra ha estat a cura de Josep Massot i Muntaner. Institut d'Estudis Catalans. Secció Històrico-Arqueològica, Barcelona 2014. – 56 p.

VILLARONGA, L. *Obra numismàtica esparsa*. Volum **5: Ulterior, romà i varis ; Gloses i textos biogràfics ; Bibliografia**. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, Barcelona 2014. (Tria de reedicions; 6). – 432 p. ; il.

Journals Revistes

Acta Numismàtica. Volum: **44**. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, Barcelona 2014. – 273 p. : il.

I. VILLARONGA I GARRIGA, Leandre «Comentari a los volúmenes 3º y 4º de la *Obra Numismàtica Esparsa* de Leandre Villaronga»; II. SANAHUJA I ANGUERA, Xavier «Memòria de les activitats de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics durant l'any 2013»; III. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Primeira dracma d'Empúries?»; IV. MELMOUX, Pierre-Yves ; CHEVILLON, Jean Albert «Emporion: une nouvelle division au grain d'orge et à la chèvre»; V. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Noves dades sobre

els divisors de Rhode»; VI. SANAHUJA I ANGUERA, Xavier ; MARATA MARTÍNEZ, Miquel «Tipus inèdit de dracma ibèrica amb pròtom de llop»; VII. AMELA VALVERDE, Luis «La emisión de *Bibilis Italica*»; VIII. FERRER I JANÉ, J. «A propòsit d'un sisè de bronze de baitolo amb la llegenda be II»; IX. LÓPEZ VILAR, Jordi «Noves troballes numismàtiques a l'ager *Tarraconensis*»; X. AMELA VALVERDE, Luis «Sobre amonedaciones en tiempos de guerra. El caso de Carteia»; XI. VIDAL BARDÁN, J. M. «Aproximación a la circulación monetaria de Numancia, según las monedas de las excavaciones (Campañas 1906-1923). Museo Numantino. Soria»; XII. AMELA VALVERDE, Luis «La emisión denominada "Tipo Sacerdos"»; XIII. MARTÍNEZ CHICO, David «Notas sobre un peculiar numisma imitativo de Constancio II hallado cerca de la Vía de la Plata»; XIV. CRUSAFONT I SABATER, Miquel ; GELIS BOSCH, Joan «Girona: tipus i seca inèdits de Lluís el Pietós»; XV. GIULIANI, Achille «La "ribattitura" dei cavalli nel Regno di Napoli sotto Federico d'Aragona. Risultanze archivistiche per un grande enigma numismatico»; XVI. SANAHUJA I ANGUERA, Xavier «La moneda imperial barcelonina de Carles I (V) i l'expedició a Tunis (1535). Estat de la qüestió i noves perspectives»; XVII. AGUILÓ, Bernat «De Felip I a Felip III de Mallorca, tres canvis d'atribució monetària»; XVIII. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Possible marca dels pesals de Puigcerdà»; XIX. JORBA I SERRA, Xavier ; PLANTALECH I COLOMER, Salvador «Les pellofes de Sant Pere de Les Preses, un taller desconegut»; XX. BOADA SALOM, Jaume «La moneda a Mallorca durant la Guerra del Francès i tres tresors catedralicis»; XXI. CASANOVA, Rossend «*Au creux de la main*. França celebra la medalla amb sis grans exposicions»; XXII. CASANOVA, Rossend «La medalla és una festa! Cinc casos de medalles modernistes festives»; XXIII. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Troballes monetàries XXIX»; XXIV. CRUSAFONT I SABATER, Miquel ; CASANOVA, Rossend «Recensions bibliogràfiques»

Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics.

Volum **25**. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Històrics, Barcelona 2014. – 420 p.

I. ALVIRA CABRER, Martín «Tòpics i llocs comuns d'una batalla decisiva: Muret, 1213»; II. FERNÁNDEZ-CUADRENCH, Jordi «L'estat que no va ser: catalans i occitans entre els segles VIII i XIII. A propòsit del vuitè centenari de la Batalla de Muret»; III. NOGUÉ I FONT, Joan «La traça històrica. Paisatge, patrimoni i polítiques públiques»; IV. BOLÒS I MASCLANS, Jordi «L'arqueologia del paisatge de la Catalunya medieval»; V. PÈLACHS MAÑOSA, Albert «Els estudis del paisatge a Catalunya des de la geografia: l'exemple de la Vall Ferrera»; VI. PREVOSTI I MONCLÚS, Marta «Els estudis de paisatge al terri-

tori de la ciutat romana de *Tarraco*»; VII. SANMARTÍ, Joan «L'estat del coneixement sobre la cultura ibèrica a Catalunya»; VIII. SALRACH MARÈS, Josep M. «La història de Catalunya, avui. La llarga edat mitjana»; IX. SERRA I PUIG, Eva «Un quart de segle d'història moderna de Catalunya: balanç historiogràfic aproximatiu»; X. SANTESMASES I OLLÉ, Josep «Els centres d'estudis i recerca locals a Catalunya»; XI. BARBÉ DURAN, Lluís «El Pensament nacionalista de Manuel Carrasco i Formiguera. Un cristià demòcrata per la República Catalana»; XII. SOBREQUÉS I CALLICÓ, Jaume «Figueres Artigues, Josep Maria (2012). *El periodismo catalán. Prensa e identidad. Un siglo de historia (1879-1984)*. Madrid: Fragua»; XIII. FERRÉ I TRILL, Xavier «Claret, Jaume; Santirso, Manuel (2014). *La construcción del catalanismo. Historia de un afán político*. Madrid: Los Libros de la Catarata, 238 p.»; XIV. ALIAGA MUÑOZ, David «Navarra Ordoño, Andreu (2014). 1914. *Aliadófilos y germanófilos en la cultura española*. Madrid: Cátedra, 256 p.»

Miscel·lània litúrgica catalana. Volum 22. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Litúrgics, Barcelona 2014. – 307 p. : il.

I. «Membres de la Societat Catalana d'Estudis Litúrgics»; II. GROS I PUJOL, Miquel dels Sants «“In Memoriam”: Manuel Mundó i Marcet (Barcelona, 1923-2012), liturgista»; III. ALTURO I PERUCHO, Jesús «Sobre el sermó per a la festa de sant Galdric, atribuït al bisbe Oliba, i els altres textos transmesos pel fragment de còdex XIII-6 de l'Arxiu Episcopal de Vic de mitjan segle XI»; IV. GUDAYOL TORELLÓ, Anna «Pervivència d'una biblioteca litúrgica: fragments de còdexs de l'Arxiu parroquial de Verdú a la Biblioteca de Catalunya»; V. RUBIO SADIA, Juan Pablo «Vestigios de la liturgia catalano-narbonesa en fuentes hispanas»; VI. PAGÈS I PARETAS, Montserrat «Els *Missi Dominici*, heralds de la segona parusia, i el programa pictòric de Sant Climent de Taüll»; VII. SUREDA I JUBANY, Marc «Fragments d'una antiga consuetud segons els usos de la catedral de Girona (ADG, fragments manuscrits, núm. 32)»; VIII. GROS I PUJOL, Miquel dels Sants «El Processoner antic de Gel·lona (Montpeller, Bib. Mun., ms. 20, fol. 1-65v)»; IX. MASNOU I PRATDESABA, Josep M. «La celebració de la refecció pasqual a la Catedral de Vic (1038-1252)»; X. RUIZ TORRES, Santiago; RUBIO SADIA, Juan Pablo «El Ms. 270 de la Biblioteca Nacional de Madrid, ¿un misal aragonés del siglo XII-XIII?»; XI. ORDEIG I MATA, Ramon «Les sepultures dels bisbes de Vic (dels necrològics i obituaris als epitafis)»

Tamid. Volum 9 (2013). Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Hebraics, Barcelona 2013. – 224 p. : il.

I. CASANOVAS I MIRÓ, Jordi «Inscripcions per a no ser llegides, símbols per a no ser vistos»; II. POLO- NIO LUQUE, Gloria «Jueus i conversos en el comerç internacional barceloní de la baixa edat mitjana (1349-1450)»; III. LLOBET I PORTELLA, Josep Maria «Documents dels jueus de Cervera sobre casaments, dots, donacions i repudis (1351-1481)»; IV. LLOP JORDANA, Irene «La fi de la comunitat jueva de Vic. Béns i conversió dels últims jueus (1391)»; V. GENDRA MOLINA, Jordi «El concepte d'absorció en l'inici de la càbala»; VI. BERTHELOT, Martine «Estudi de la conversió dels jueus al catolicisme (Barcelona, 1846-1947): anàlisi i interpretació de les informacions factuais recollides al *Regest dels documents de l'Arxiu Diocesà de Barcelona relatius als jueus*»; VII. FERRER I COSTA, Joan; CASANEL·LAS, Pere «Eduard Feliu, primer traductor d'una novel·la hebrea moderna al català»; IX. VERNET I PONS, Eulàlia «Flavi, Josep. *La guerra jueva*. Vol. I [Llibre I]. Text i traducció. Revisió del text i traducció del grec per Joan-Andreu Martí Gebellí. Introducció i notes de Joan Ferrer Costa. Barcelona: Fundació Bernat Metge, 2011.»; X. MAÑÉ I MAS, Maria Cinta «Jaume Riera i Sans. *Els jueus de Girona i la seva organització: Segles XII-XV*. Girona: Patronat Call de Girona, 2012.»; XI. CASANOVAS I MIRÓ, Jordi «Danièle Iancu-Agou; Carol Iancu (dir.). *L'écriture de l'histoire juive: Mélanges en l'honneur de Gérard Nahon*. París; Lovaina, Walpole: Peeters, 2012.»; XII. CASANOVAS I MIRÓ, Jordi «Danièle Iancu-Agou (dir.). *Philippe le Bel et les Juifs du royaume de France (1306)*. Amb la col·laboració d'Élie Nicolas. París: Cerf, 2012.»

Historical publications of the other Sections of the Institut d'Estudis Catalans

Publicacions de la resta de l'Institut de temàtica històrica

Books

Llibres

Actes de la “III Trobada Internacional d'Estudis sobre Arnau de Vilanova” / Edició a cura de Josep Perarnau. Institut d'Estudis Catalans. Secció de Filosofia i Ciències Socials; Facultat de Teologia de Catalunya, Barcelona 2014. – 495 p. : il.

I. PUIG I OLIVER, Jaume de «Crònica de la “III Trobada Internacional d'Estudis sobre Arnau de Vilanova” (Barcelona, 7-9 d'octubre de 2011)»; II. LLUÍS FONT, Pere «Cap a la “Naturalització” històrica d'Arnau de Vilanova»; III. ARRIZABALAGA, Jon «Record del professor Juan Antonio Paniagua (1920-2010)»; IV. MIQUEL I VIVES, Marina «Notícies de Pere el Gran i Blanca d'Anjou, el rei i la reina tractats per Arnau de Vilanova»; V. MCVAUGH, Michael Rogers «Dos segles d'estudis sobre el pensament mèdic d'Arnau de Vilanova»; VI. GARCIA

BIOSCA, Joan E. ; MIQUEL I VIVES, Marina ; SUBIRANAS, Carme «Notícies de Pere el Gran i Blanca d'Anjou, el rei i la reina tractats per Arnau de Vilanova»; VII. ALANYÀ I ROIG, Josep «Diplomatari de mestre Arnau de Vilanova. Avantprojecte. Regest de documents»; VIII. CALVET, Antoine «Le médecin Arnau de Vilanova et l'alchimie : dernières mises au point (œuvres et doctrines)»; IX. CIFUENTES I COMAMALA, Lluís «La bibliografía médica catalana d'Arnau de Vilanova: estat de la qüestió i nous textos (amb una nota sobre la difusió a Catalunya d'una *Vida* d'Arnau)»; X. GIL-SOTRES, Pedro «E *Antidotario* de Arnau de Vilanova: a vuelta con la autenticidad»; XI. GIRALT SOLER, Sebastià «Cap a l'edició crítica de la *Practica summaria* d'Arnau de Vilanova»; XIII. McVAUGH, Michael Rogers «The writing of the *Speculum medicine* and its place in Arnau de Vilanova's last years»; XIV. MENSA I VALLS, Jaume «Confrontació de les tesis condemnades en la sentència de Tarragona de 1316 amb les obres espirituals d'Arnau de Vilanova»; XV. PERARNAU I ESPELT, Josep «De Cronologia arnaldiana, 1297-1305»; XVI. REHO, Cosimo «L'Anticristo nel *Gladius iugulans thomatistas*»; XVII. SALMÓN, Fernando «*De parte operativa*: a preliminary approach to its date of composition and contents»; XVIII. SANTI, Francesco «Bérenger Frédo (1250 ac. - 1323). amico di Arnau de Vilanova»; XIX. SCAVIZZI, Barbara «Abbiamo un autografo di Arnau de Vilanova?»; XX. BASSETTI, Massimiliano «Note a margine dei presunti autografi di Arnaldo di Vilanova»; XXI. TRONCARELLI, Fabio «Note sull'attribuzione della "Expositio super Apocalypsi" del codice vat. ott, lat. 536»; XXII. ZIEGLER, Joseph «From *Arnavdina* to *Practica summaria*: towards recovering the hebrew version of Arnau de Villanova's medical practice»; XXIII. «Taula d'antropònims i d'anònims»

Enric Lluch i Martín : semblança biogràfica : conferències pronunciades a la Sala Prat de la Riba el dia 4 de juny de 2013. Institut d'Estudis Catalans. Secció de Filosofia i Ciències Socials, Barcelona 2014. (Semblances biogràfiques; 62). – 30 p.

I. GINER I DE SAN JULIÁN, Salvador «Introducció»; II. SANCHO PIFARRÉ, Ferran «Enric Lluch, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona»; III. NEL·LO I COLOM, Oriol «Quatre lliçons d'Enric Lluch»

Oriol Casassas i Simó : sessió en memòria, Sala Prat de la Riba, 27 de febrer de 2013. Institut d'Estudis Catalans. Secció de Ciències Biològiques, Barcelona 2014. (Semblances biogràfiques; 61). – 40 p.

I. «Homenatge a Oriol Casassas i Simó»; II. GONZÁLEZ I SASTRE, Francesc «Presentació»; III. CORBELLA I CORBELLA, Jacint «L'obra d'Oriol

Casassas. Introducció. Varietat d'enfocaments»; IV. FOZ I SALA, Màrius «Oriol Casassas i el llenguatge mèdic»; V. HERVÀS I PUYAL, Carles «Oriol Casassas, historiador de la medicina»; V. ASENSI I BOTET, Francesc «Records personals. La seva estima per la pediatria social. La seva vinculació al País Valencià»; VI. CAMARASA I CASTILLO, Josep M. «Oriol Casassas i la Societat Catalana de Biologia»

Sardegna Catalana / a cura di A. M. Oliva e O. Schena. Institut d'Estudis Catalans. Presidència, Barcelona 2014. – 411 p.

I. ROS I ARAGONÈS, Joandomènec «Prologo»; II. OLIVA, Anna Maria ; SCHENA, Olivetta «Premessa»; III. SCHENA, Olivetta «Le fonti per la storia del regno di Sardegna negli studi di paleografia e diplomatica sardo-catalana»; IV. FERRANTE, Carla «L'*Arxiu real* di Cagliari e di documenti catalano-aragonesi»; V. SANNA, Mauro G. «L'istituzione del *Regnum Sardinie et Corsice*: un problema storiografico»; VI. CASTELLACCIO, Angelo «La monetazione sardo-aragonesa dei secoli XIV-XV»; VII. SODDU, Alessandro «Corona d'Aragona e Malaspina nella Sardegna del Trecento»; VIII. CIOPPI, Alessandra «L'ordinamento istituzionale del *Regnum Sardiniae et Corsicae* nei secoli XIV e XV»; IX. OLIVA, Anna Maria «I Parlamenti del Regno di Sardegna»; X. CHIRRA, Sara «Riflessioni storiografiche sulla società sarda nel '400»; XI. TASCIA, Cecilia «Gli ebrei nella Sardegna catalana»; XII. MELONI, Maria Giuseppina «Culto dei santi e devozione mariana nella Sardegna catalana: il santuario di Bonaria a Cagliari tra fede e identità»; XIII. MARTÍ SENTAÑES, Esther «La identidad catalana en Cerdeña»; XIV. NOCCO, Sebastiana «La Sardegna e il mondo mediterraneo medioevale tra letteratura geografica e cartografia»; XV. SERRELI, Giovanni «I mutamenti nell'assetto insediativo del regno di Sardegna in epoca catalana»; XVI. NICOLA SPANU, Gian «Percorsi di musicisti e musiche catalane in Sardegna tra medioevo e età moderna. Documenti e ipotesi»; XVII. PILLITTU, Aldo «La civiltà artistica catalana in Sardegna»; XVIII. MILANESE, Marco «Alghero catalana, prospettive storiografiche dall'archeologia medievale»; XIX. GALLINARI, Luciano «Dieci anni di storiografia sulla Sardegna catalana (2000-2010): considerazioni e prospettive»

PERARNAU I ESPELT, Josep (ed.). **La Tragicomèdia del Compromís de Casp : invent i imposició de Benet XIII.** Institut d'Estudis Catalans ; Facultat de Teologia de Catalunya, Barcelona 2014.– 122 p.

CASTELLET, Manuel (ed.). *Rigor científic, catalanitat indefallent. Rafael Patxot i Jubert (1872-1964)*. Institut d'Estudis Catalans. Publicacions generals, Barcelona 2014. – 81 p. : il.

I. ROS I ARAGONÈS, Joandomènec «Presentació»; II. CARRERAS PATXOT, Núria ; CARRERAS PATXOT, Rafel «Text de Núria i Rafel Carreras Patxot, llegit a la Diputació de Barcelona el 28 de gener de 2014»; III. CASTELLET I SOLANAS, Manuel «Rafael Patxot, de científic i humanista a mecenes»; IV. MASSOT I MUNTANER, Josep «Rafael Patxot, mecenes de l'Institut d'Estudis Catalans»; V. BATLLÓ ORTIZ, Josep «Rafael Patxot meteoròleg»

Journals Revistes

Actes d'Història de la Ciència i de la Tècnica. Volum 6 (2013) Nova època. Editors en Cap: Jordi Ferran Boleda i Roser Puig Aguilar ; Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, Barcelona 2014. – 135 p.

I. GARCÍA FERRANDIS, Xavier «L'assistència sanitària a la ciutat de València durant la Guerra Civil espanyola (1936-1939)»; II. GARRIGÓS I OLTRA, Lluís ; BLANES I NADAL, Georgina ; MILLÁN VERDÚ, Carlos «Patents, formació industrial i iniciatives empresarials de substrat químic a la ciutat d'Alcoi durant el segle XIX»; III. CAMÓS I CABECERAN, Agustí «Antoni de Martí i Franquès i Fèlix Torres Amat: ciència i dissidència religiosa a la Catalunya d'inici del segle XIX»; IV. PÉREZ CANNALS, Enric ; CARRASCO NICOLA, Nemrod «El discurs de l'energia: l'herència de Thomas Young»; V. VALENTÍN-GAMAZO, Gonzalo Gimeno ; SOLER FERRÁN, Pablo ; XIPELL GÓMEZ DEL MORAL, Mercè «Descripción del archivo Ramón Ortiz Fornaguera»; RESENYES VI. CARANDELL BARUZZI, Miquel «Hochadel, Oliver (2013), *El mito de Atapuerca. Orígenes, ciencia, divulgación*, Bellaterra, 389 p. Edicions de la UAB»; VII. CASULLERAS, Josep «Ibn Qunfuḍ al-Qusaṅṅīnī (2012), Comentario de la Urḡūza astrológica de 'Alī l-Riḡāl. Estudio, traducción y edición crítica de Marc Oliveras, 281 p. castellà + 230 p. àrab, Universitat de Barcelona»

Educació i Història: Revista d'Història de l'Educació. Volum 22 (juliol-desembre 2013). Institut d'Estudis Catalans. Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, Barcelona 2013. – 196 p. : il.

I. «En record del professor Julio Ruiz Berrio»; II. ADELL I CUEVA, Marc Antoni «La "Gramàtica" de Salvador Puig (1770), llibre de text del Col·legi Episcopal de Barcelona»; III. LÁZARO, Luis Miguel «L'edició popular a Espanya. El cas de l'Editorial

Cervantes Notes»; IV. NAVARRO, Maria Pilar «Escola Nova: una nova pedagogia de la lectura a Catalunya»; V. ÁLVAREZ DOMÍNGUEZ, Pablo «Educar en emociones y transmitir valores éticos: un desafío para los Museos de Pedagogía, Enseñanza y Educación»; VI. COMAS RUBÍ, Francesca ; SUREDA I GARCIA, Bernat «Joan Comas Camps i els seus estudis pedagògics a Ginebra pensionats per la JAE»; VII. DELGADO GRANADOS, Patricia «Historia, memoria y olvido del exilio republicano. El Colegio Madrid y su contribución a la renovación pedagógica en México»; VIII. GELABERT GUAL, Llorenç ; MOTILLA SALAS, Xavier «L'Ateneu Científic, Literari, Artístic i la culturització musical a Menorca (1905-1936)»; IX. « Informació sobre els autors dels articles»

Educació i Història: Revista d'Història de l'Educació. Volum 23 (gener-juny 2014). Institut d'Estudis Catalans. Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, Barcelona 2014. – 238 p. : il.

I. MOREU CALVO, Àngel C. «Pedagogies i tradicions religioses i culturals. Presentació»; II. ARADA ACEBES, Raquel de la ; VILANOU I TORRANO, Conrad ; CARREÑO I AGUILAR, Antonieta «Lectura pedagògica de la novetat cristiana. Una aproximació a través de la filosofia de l'educació de Joaquim Xirau i Octavi Fullat»; III. MARÍN I TORNÉ, Francesc-Xavier «L'islam i l'educació: les madrasses, entre la tradició i la modernitat»; IV. SALINAS FUENTES, Héctor ; AMORÓS HERNÁNDEZ, Miguel «Del agua, de la sangre y de la luz (Acerca de la relación entre la religión y la educación)»; V. LAUDO CASTILLO, Xavier ; ESTERUELAS I TEIXIDÓ, Albert ; GARCÍA I FARRERO, Jordi «Idees pedagògiques del taoisme: elements per a una pedagogia líquida entre la naturalesa i la norma»; VI. YÚFERA PÉREZ, Júlia «El creixement moral a la llum de la pedagogia espiritual i la mistagògia santjoanista»; VII. GELABERT GUAL, Llorenç ; COMAS RUBÍ, Francesca «El fons fotogràfic de l'Escolania de Lluc»; VIII. GONZÁLEZ PÉREZ, Teresa «De maestros a profesores de EGB: tradiciones educativas y modernización pedagógica. El caso de Canarias en el contexto español»; IX. AMAT I CASTELLS, Vanesa «Passat i present de la impremta escolar i llibres de vida: les tècniques Freinet a l'Estat espanyol a propòsit d'algunes publicacions recents»

Educació i Història: Revista d'Història de l'Educació. Volum 24 (juliol-desembre 2014). Institut d'Estudis Catalans. Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, Barcelona 2014. – 254 p. : il.

I. MOTILLA SALAS, Xavier «Presentació: premsa periòdica i història de l'educació»; II. CAGNOLATI, Antonella «Donne, maestre, giornaliste: la stampa

pedagògica all'indomani dell'Unità d'Italia (1861-1865)»; *III.* BRÁS, José Gregório Viegas ; GONÇALVES, Maria Neves Leal «A pedagogia alemã e a imprensa pedagógica portuguesa como vasos comunicantes: o caso da revista *Froebel*»; *IV.* COMAS RUBÍ, Francesca ; SUREDA I GARCIA, Bernat «La premsa pedagògica en la construcció de la identitat professional dels mestres»; *V.* LÓPEZ MARTÍNEZ, José Damián ; DELGADO MARTÍNEZ, María Ángeles «La Enseñanza de las ciencias escolares en la *Revista de Pedagogía* (1922-1936)»; *VI.* GELABERT GUAL, Llorenç ; MOTILLA SALAS, Xavier «Imatge, formació religiosa i educació a la revista il·lustrada *Lluc* (1921-1973)»; *VII.* RAMOS ZAMORA, Sara ; COLMENAR ORZAES, Carmen «Mujeres rurales y capacitación profesional en el franquismo a través de la prensa femenina (1939-1959)»; *VIII.* HERNÁNDEZ HUERTA, José Luis ; GONZÁLEZ GÓMEZ, Sara «Opinión pública y educación durante la transición a la democracia en Argentina. Primeras consideraciones y quía de fuentes documentales»; *IX.* CAPELLÀ SIMÓ, Pere «La història de la joguina: estat de la qüestió d'una reconstrucció disciplinària»

Revista de dret històric català. Volum 13 (2014). Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Barcelona 2014. – 222 p.

I. MUNTANÉ I SANTIVERI, Josep-Xavier «Anàlisi de l'estructura del jurament de les malediccions dels jueus catalans: usatge 171»; *II.* MARTÍNEZ LLORENTE, Fèlix «Episcopologi francocatalà de la diòcesi castellana de Palència (1034-1207): un estudi historicojurídic»; *III.* SHAEL, Herman «Ahl al-Kitab: mecanismes de cohesió social entre les religions monoteistes en la convivència ibèrica»; *IV.* GRAU TORRAS, Sergi «Ramon de Penyaforç i el procediment inquisitorial contra els heretges»; *V.* MATTEU VILASECA, Marcel «El Parlament de Catalunya, la representació d'un poble mil·lenari»; *VI.* RAMIS BARCELÓ, Rafael «Notes sobre els estudis jurídics de Pau Claris»; **RECENSIONS** *VII.* GUTIÉRREZ FLORIDO, Rut «*St. Ramon of Pennafort: a critical edition and English translation*, de Gloria Corpas Pastor»; *VIII.* OBARRIO MORENO, Juan Alfredo «*De la Consignació en dret romà a la projecció en el dret civil*, de M. Lourdes Martínez de Morentín Llamas»; *IX.* CAÑIZARES NAVARRO, Juan «*Estudios de la tradición romanística: tutela et curatela*, de Juan Alfredo Obarrio Moreno»; *X.* CAÑIZARES NAVARRO, Juan «*Interdictum uti possidetis in Regno Valentiae*, de Juan Alfredo Obarrio Moreno»; *XI.* SERRANO DAURA, Josep «*Ciència i experiència, el jurista Fontanella (1575-1679) i les seves cartes*, de Josep Capdeferro i Pla»